

Helaas voor geplaagde woningbezitters: helemaal niemand in Den Haag is bang voor Vereniging Eigen Huis

Posted on 15 mei 2024 by Roelof Bouwman

In ons collectieve geheugen heeft zich het beeld vastgezet dat het na de Tweede Wereldoorlog in Nederland lange tijd een saaie boel was. Er zou in ons kneuterige vaderland een verstikkende, burgerlijke moraal hebben geheerst en ook hing overal een allesdoordringende spruitjeslucht. Pas in de loop van de jaren zestig kwam daar verandering in en begon een maatschappelijke en culturele omwenteling die ons allemaal mondiger, vrijer en gelukkiger maakte.

Niemand minder dan de gelauwerde journalist H.J.A. Hofland (1927-2016) deed in 1972 in zijn klassiek geworden boek *Tegels lichten* een dappere poging om dit clichébeeld te corrigeren. Het 'eerste zuiver politieke binnenlandse verzet' in het naoorlogse Nederland, zo schreef Hofland, kwam niet van Provo's, Maagdenhuisbezetters, Dolle Mina's of andere linkse helden van de jaren zestig.

Nee, het kwam van rechts en het begon al in de jaren vijftig – dankzij onze boeren.

Tegen groeiende overheidsbemoeienis

Hofland doelde op de Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw (BVL). Deze 'vrije boeren', zoals ze zichzelf noemden, keerden zich tegen de groeiende overheidsbemoeienis met de agrarische sector. Vooral voor kleine landbouwers pakte de stortvloed aan nieuwe regels en voorschriften vaak funest uit.

Uit BVL-kringen kwam in 1958 de Boerenpartij voort, met de welbespraakte Bennekomse veehouder Hendrik Koekoek als aanvoerder. In 1963 kreeg de partij landelijke bekendheid, toen een aantal keuterboeren uit het Drentse Hollandscheveld weigerde nog langer de verplichte heffingen van het bedrijfschap voor de landbouw, het zogenoemde Landbouwschap, te betalen.

Het bevoegd gezag reageerde met beslagleggingen en ontruimingen, waarna de zaak compleet uit de hand liep: barricades, gehelmde agenten met karabijnen en traangas, charges, waarschuwingsschoten, een boerderij die in vlammen opging. Het politieoptreden bezorgde de vrije boeren een sympathiek underdog-imago en leverde Koekoek bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1963 drie zetels op. Bijna twintig jaar zou de Boerenpartij het volhouden op het Binnenhof, met zeven zetels (in 1967) als beste resultaat.

De laatste jaren hebben we opnieuw gemerkt dat de agrarische sector en het daarmee verbonden Nederland van buiten de grote steden ('de regio') niet met zich laten sollen. In het kielzog van het massale verzet tegen het Haagse stikstofbeleid werd de BoerBurgerBeweging (BBB) bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 's lands grootste partij. In tien van de twaalf provincies bestuurt BBB sindsdien mee en ook staat de partij van Caroline van der Plas klaar om ministers te gaan leveren voor het volgende kabinet.

Stil en berustend lijden

De vitaliteit en de weerbaarheid van onze boeren staan in schril contrast met het stille en berustende lijden van een andere categorie Nederlanders die de laatste jaren zwaar is gedupeerd door Haags beleid: de eigenwoningbezitters.

Nog maar vijftig jaar geleden, zo werd in 2022 geconcludeerd in *Grote idealen, smalle marges*, een monumentaal overzichtswerk van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis over de jaren zeventig, was er sprake van een 'bloeiend klimaat voor eigenwoningbezit'. Zo worden vanaf 1974 – het linkse kabinet-Den Uyl regeert het land – premieregelingen ingevoerd om aankomende huiseigenaren te stimuleren. Aan het aantasten van de hypotheekrenteaftrek denkt niemand.

Opdoffers voor huiseigenaren

Eind jaren negentig komt het omslagpunt. Eigenwoningbezitters krijgen de ene opdoffer na de andere. Een kleine greep:

In 1997 verdwijnt de aftrekbaarheid van de rente op leningen met consumptieve doeleinden en met de belastingherziening in 2001 ook de aftrekbaarheid van de rente op een tweede woning. Tegelijkertijd wordt de aftrek op maximaal dertig jaar gezet.

In 2004 wordt de bijleenregeling ingevoerd, die ervoor zorgt dat de overwaarde bij verkoop in mindering moet worden gebracht op de nieuwe hypotheek, anders is de rente op dat deel van de hypotheek niet meer aftrekbaar.

Vanaf 2013 is voor nieuwe hypotheken de rente alleen aftrekbaar als de hele hypotheek minstens annuïtair wordt afgelost in dertig jaar. Het maximum percentage waartegen hypotheekrente kan worden afgetrokken, zo beslist het kabinet-Rutte II, wordt versneld afgebouwd met drie procentpunten per jaar. Per 1 januari is de maximale aftrek geïndexeerd op 36,97 procent.

Waar is het verzet?

De stapsgewijze afbraak van de hypotheekrenteaftrek – nota bene onder leiding van een liberale premier wiens partij gold als kampioen van de huiseigenaars – gaat gelijk op met omhoogschietende lasten. Zo wordt de onroerendezaakbelasting (ozb) door veel gemeenten gebruikt om gaten in de begroting te vullen. Ook zijn er steeds vaker kostbare verplichtingen: van een energielabel bij de verkoop van een huis tot de aanschaf van een hybride warmtepomp bij vervanging van de cv-ketel (voorzien per 1 januari 2026).

Wat een ellende. En dan te bedenken dat bijna zes op de tien Nederlanders in een koophuis woont. Maar waar is het verzet? Waar zijn de equivalenten van LTO Nederland, Agractie en Farmers Defence Force, om woningeigenaren te mobiliseren en Den Haag te laten sidderen? Waar is de Caroline van der Plas van de huizenbezitters?

In theorie, maar dan ook alléén in theorie, zou dat Cindy Kremer moeten zijn. Ze is algemeen directeur van de Vereniging Eigen Huis (VEH), de zojuist vijftig jaar geworden belangenorganisatie voor (aspirant-)woningbezitters. De 797.000 lezers van verenigingsorgaan *Eigen Huis Magazine* kennen haar als de vrouw die elk nummer prominent opent met een paginagrote column.

Maar helaas: pittige teksten zijn het niet. Het idee dat onze overgereguleerde woningmarkt wel eens baat zou kunnen hebben bij mínder voorschriften en mínder betutteling, lijkt aan Kremer niet besteed. Dat is 'stuurloosheid', terwijl er juist 'stevige regie' nodig is. Zelden gaan de hakken in het zand, nooit worden er messen geslepen. Is uit onderzoek gebleken dat Nederlanders vrij ruim wonen, vergeleken bij Duitsers en Britten? Dan zullen we er 'dus aan moeten wennen' dat we in de toekomst ook in Nederland 'kleiner en nóg dichter op elkaar wonen – en dat past op zich mooi bij de gedachte van meer naar elkaar omzien'. Dominee Gremdaat zal instemmend hebben geknikt, maar een vechtersmentaliteit klinkt anders.

'Superbelangrijk werk'

Geen wonder dat niemand in politiek Den Haag bang is voor Vereniging Eigen Huis. Zijn er Tweede Kamerverkiezingen in aantocht? Dan mogen, zoals vorig jaar, politici van alle partijen in *Eigen Huis Magazine* zes pagina's lang hun zegje doen – met de (toen) grootste oppositiepartij PVV als opvallende afwezige. 'Vereniging Eigen Huis doet superbelangrijk werk en ik vind het heel mooi te zien hoe zij mensen helpt met verduurzaming,' zegt D66-klimaatminister Rob Jetten in het jubileumnummer.

Een belangenvereniging voor huizenbezitters die door de overheid wordt geprezen omdat ze zo behulpzaam is bij het uitvoeren van beleid: als vanzelf zijn we dan terug bij de spruitjeslucht waarmee deze column begon.

Roelof Bouwman *is columnist en adjunct-hoofdredacteur van Wynia's Week. Hij schrijft over politiek, geschiedenis en media.*

Wynia's Week** is jarig! Bent u al donateur? Doneren kan op verschillende manieren. **Hartelijk dank!